

GAZETA LWOWSKA.

We Środę

N^{ro}. 128.

10. Listopada 1819.

Wiadomości krajowe.

Za Lwowa. — C. K. Rząd krajowy podał do umieszczenia:

I. Dla pozyskania ludzi młodych, moralnych i zdolnych do objęcia mieysc nauczycieli przy szkołach gimnazyalnych, tudzież dla utrzymania ich przy tem powołaniu, raczył Najisńniejszy Pan wszystkim z funduszów publicznych płatnym Prefektom, nauczycielom i katechetom gimnazyalnym, po każdych zadowolnieniu wysłużonych dziesięciu latach, pensyę ouyche o trzecią część pomnożyć, i naysławskawiey dozwolić, aby po wysłużonych bez przerwy i z równą pochwałą latach trzydziestu i daley, nawet bez doycia przepisaney osterdziesiętu lat służby, w razie deficyencyi z zupełną pensyą pomnożoną do stanu spoczynkowego przenoszeni byli.

II. Stosownie do naywyższy pobwały zacznie się z dnem 1szym Grudnia r. b. w szkole Papienskiej w klasztorze zakonnicy Ormiańskich we Lwowie, tudzież w Przemyślu, kurs Preperandy dla Papien, chcących edukować się na nauczycielki. Dwie nayzdolniejsze uczenniczki otrzymaią stypendyina po 80 ZR., jeżeli przez rodziców sweich albo opiekunów zobowiążą się, przez lat 3 gotowemi bydyć na każde powołanie do objęcia mieysca nauczycielki albo pomocniczki.

Z Przemyśla d. 4. Listopada. — Dziś zaprowadzony tu został Instytut nauk filozoficznych po Nabożenstwie w Katedrze łacińskiej w przytomności JW. JX. Biskupa, władz mieyscowych, cechów i licznozo zgromadzenia miejscowych, odczłowie, gdzie podczas nabożenstwa miał stosowne kazanie JX. Janowśki, w Sali zaś kollegialney miał publiczną mowę W. JX. Dziekan katedralny Faygiel jako Dyrektor tegoż Instytutu.

Wiadomości zagraniczne.

Wielka Brytania

Z Londynu d. 18. Października. — W. North-Shild zasły były krwawe sceny.

Maytki i ciesie obrętowi żądali wyższego myta. Żegluga na rzece North-Shild przerwana została. Major popłynął z kilkoma statkami niżej rzeki dla otworzenia znowu spławności. Pospółstwo rzucalo kamieniami na osadę woyshową tychstatków. Kilkunastu skaleczono. Chciano nawet statki potopić. Osada przymuszona była nakoniec dać ognia, przezco ieden z pospółstwa zabity został. Lud ściągnął się więc do oberzy, gdzie się był udał Major, powybiiano wsaystkie drzwi i okna, i przetrzęsnieto wsaystkie pokoie aby poymać Majora; wsaystko to dzialo się posrod wrzawy i wołania: chcemy krwi za krew. Szczęściem uszedł Major tylnemi drzwiami z oberzy, inaczey stalby się ofiarą rozłukanego Ludu. Znaczne oddziały woyska nadcignęły i przywróciły nakoniec spokoyność i porządek.

Rada mieyska wianowała Wydział, który dochodzić ma nieładow zasłych podczas ostatnich wyborów Lordamajora i podać propozyoyię ukarania burzycieli spokoyności.

Sąd przysięgłych, uznał winnym księgarza Carlile oskarzonego częścią o przedawanie pisma Tomasa Payne: „Wiek i Rozum“ iako książki niepozwołoney i zawierającej bluźnierstwa przeciw Bogu, częścią za sprzedaż drugiego ieszcze pisma targającego się na Religię. Osadzono go uprzednie w więzieniu. Wyrok sądowy oznaczający karę iego ieszcze nie nastąpił.

W Yorku za wpływem Hrabiego Fitz Williama, Xiążęcia Norfolk, Lorda Milтона i innych Republikaninów ze Szlachty, odprawiło się Zgromadzenie celem ganienia wypadków Manszesterskich. Uchwelono adres do Xięcia Rejenta oświadczający te nagane. Podobne Zgromadzenie, liczące do 100,000 ludzi, było w Newkastlu, i zakończyło się spokoynie.

W szkołach Manszesterskich daią dzieciom w godzinach ćwiczeń pisania następujące słowa za wapory: powszechne prawo głosowania — Reforma Parlamentu — zadeny oligarchii i t. p. Chłopiec ieden piszą-

oy te słowa na murze domu zmuszony był przez pewnego człowieka dobrze myślącego, aby napisał słowa w znaczeniu przeciwnem, atoli ledwie człowiek ten odszedł, pospólstwo zmasło natychmiast te wyrazy.

Hunt wnosił miał skargę o potwarz przeciwko Doktorowi Stoddart wydawcy gazety New-Times. Usiadł prosto naprzeciw Sędziom przysięgłym (*Jury*) a gdy wnoszono z tąd, że ich zamysłał karcić, żądał Wyższy Sędzia, aby miejsce odmienił; rzekł do niego: iż w takim przypadku, isk teraz, gdzie Hunt prosił Adwokata publicznego o obronę, nie wolno nikomu rozmawiać wprost z przysięgłymi prócz Adwokata; jeżeliby zaś chciał sam głos zabierać, musi przódę cofnąć ohecną skargę. Hunt wołał, że mu odmawiają sprawiedliwości i t. d. lecz gdy mu zagrożono aresztam, jeżeli nie przestanie uwłaczać uszanowaniu Sądowi należnemu, opuścił salę nymocniej rozgniewany.

Gazety Londyńskie wyrachowały że w roku 1818, 150000 Anglików częścią z Krain wyniesło się, częścią, na podróżach zabawiało się zagranicą, ci wychodcy i podróżniacy wywieźli tym sposobem do 12 milionów funt. szterł: z Krain, i mają być naytównieyszą przyczyną niedostatku pieniędzy i onychże obiegu w Anglii.

Hiszpania.

Listy prywatne donoszą, że w Stolicy panie wielka trwoga, handel i przemysł ustaly. W klasztorze Kapucynów w Kadyxie wymarli wszyscy Zakonnicy na tę zarazę wyjąwszy Gwardyana. Wielu mieszkańców Andalazji usiłowało, schronić się do środkowej Hiszpanii przez Sierra Morena, pomimo wyognionego kordonu.

Według wiadomości z Madrytu z d. 7. Października ustawała inż zaraza panująca na wyspie Leon. Ku końcowi Września nikt więcej nie umierał na żółtą gorączkę, która atoli w Puerto de Santa Maria zaożęta się wzmagać.

W Madrycie miano znowu kilka osób aresztować i oddać do więzienia S. Inkwizycyi. Jenerał Elio trzyma się ciągle systematu surowości z wielką skutecznością. W Grenadzie pomnaża się także liczba więzionych; liczono ich inż do czterdziestu. Między aresztowanymi znajduj się: Jenerał Potucznik Margrabia Campoverde bracia Zea, Marszałkowie polni, Mania u były Deputowany Stanów (*Cortes*), Proboszcz rodem z Sy-

oylii, Cabero Casa, i wielu ze Szlachty i t. w.

- Według listów z Perpignan, panie nawet w Katalonii obawa żółtey gorączki, ponieważ zbiegi Kadyxensoy, przekradający się przez kordon, rozchodzą się po wszystkich Prowincjach Hiszpanii. Pomnieysze porty Katalonii zamknięte są dla okrętów wszelkiego rodzaju.

Francya.

Z Paryża d. 16. Października. — Wszystkie stronnictwa zdają się teraz zgadzać na to iż, nie nastąpi żadna zmiana w Ministerium Francuzkiem. Także i Minister wojny pracuje znowu z Królem, i obecny był ćwiczeniom woyskowym.

P. Benjamin Constant broni się w gazetach naszych przeciw zarzutom obwiniającym go o podanie Ministrowi pewnemu rosprawy za ograniczeniem wolności prassy. Uwolnią go zapewne bez żadnego namysłu od tey winy.

Zgon Królowy Maryi Antoniny obchodzono d. 16. Października w Paryżu we wszystkich Kościołach, uroczystem nabożeństwem, na którym znyadowały się wszystkie Władze cywilne i woyskowe. Zawiast mowy pośmierctuey odczytano z kazalnicy, potęguanie się z Ludem nieszczęśliwey Krolowej.

Dziennik Paryzki le Constitutionel zapewnia, iż pracują nad ułożeniem prosby zawnępnancami, do czego zbierają po wszystkich Departamentach składki.

PP. Scheffer i Feret skazani za pisma polityczne na więzienie i karę pieniężną, atawiwszy się dobrowolnie do więzienia, uzyskali od Króla łaskę, przez którą uwolnieni są od całkowitey kary.

Ze 38 Francuzów wygnanych rozporządzeniem z d. 24. Lipca, otrzymało teraz 18 pozwolenie wrócenia do kraju; 5 z nich należy także do Króloboystwa. Jest więc ieszcze 15 wygnanców niepewnotanych, mianowicie: Maret, Boulay, Fressinet, Vandamme, Harel, Arnauld, Arriglii Dürbach, Bory de St. Vincent, Felix Desportes, Mellinet, Hullin, Forbin Janson, Felix Lepelletier.

Dziennik Paryzki Journal de Paris donosi, że d. 19. Października w wieczor, uwięziono w szpalerach domu inwalidów czterech Niemców mlodych, którzy mienili się zaciągowymi byż z legii Xięstwa Hobenlohe. Trzey z nich byli uczniami z akademii Jenańskiej.

S z w a y c a r y i a.

Gazeta St. Galleńska twierdzi, że Rząd Kantonu Uri, naradziwszy się z Władzą miejscową zabronił obchodu uroczystości na ziemi swycy, którą przedsięwziąć chcieli w d. 18go Października Akademię Niemiec. Tymczasem 1. Października w nocy zgromadzić się miało w Grütli ze 30 uczniów w tej mierze bez wszelkiej wrzawy.

W ł o c h y.

Wielu rozbojników wygnanych z Prowincyi Campagna i Maritima, krąży teraz w okolicy Rzymu. Niedawno zatrzymali pod Villa Adriana niedaleko Tivoli, kilkunastu powozów, przeznaczonych dowozić z Rzymu różnych potrzeb dla Kardynała Galeffi, bawiącego w tej chwili w Opactwie swoim Subiaco. Pokazało się także kilka band w Kraju Neapolitańskim w Valle di Roveto a d. 4. Września w Roccavina zgwałcili czworo młodych dziewcząt, napadły na przysianożęci. Piątą dziewczynę uciekającą, której dopędzić nie zdołali, zastrzelili złoścyncy.

N i e m c y.

Dostrzeganoz Austriacki umieścić artykuł następujący:

„Redakcyja Gazety Paryskiej le Vrai Liberal z d. 17. Października zaprzecza wieści rozgłoszonej we Francyi przez Kollegów swoich, iakoby Posel Rosyyski, będący przy Dworze Francuzkim, podał miał Dworowi temu Notę oświadczającą stałe postanowienie Cesarza Rosyyskiego, że Monarcha ten, wdsć się chce w sprawę uskutecznia ostatnich uchwał Związku Niemieckiego, czuiąc się obowiązany, utrzymać w mocy artykuł 13 aktu kongressu Wiedeńskiego, (miało być aktu Związku Niemieckiego)“.

„Wiść pomieniona zaprzeczona przez Gazetę le Vrai Liberal, należy zaiste do naysiedorzeczniejszych, od długiego już czasu w obieg puszczonych; ponieważ atoli osobliwością jest, czytao podobne fałsze zbiłane przez gazetę Vrai Liberal, nie powinna więc Redakcyja tej Gazety stawać w połowie zawodu. Upraszamy więc iey, aby podobnież zbiła także naysmocniej wieść rozgłoszoną nayspierwej przez gazety Francuzkie: że Ces. Austriacki Posel w Paryżu, podał Dworowi Francuzkiemu Notę przy okoliczności rzeczonych uchwał Frankfurtskich, w której imieniem Monarchy swojego, zalecał miał Rządowi Francuzkiemu uchwały te do naśladowania.“

Podług twierdzenia Kapców, iarmark Li-p-ski wypadł gorzej dla sprzedających dla kupujących. Między kupującymi było bardzo wiele Greków i Polaków; mniej było Rosyjan. Mnóstwo towarów Angielskich zaszkodziło wiele sprzedaży towarów krajowych tak iak każdego iarmarku; z tego powodu Fabrykanci, choćy zaraz po skończonym iarmarku zapadła należytość wypłacać, musieli zbywać towary swoje za lichą bardzo cenę.

Z Hannoveru d. 23. Października. — Rozporządzeniem ministeryjalnem z d. 14. Października, wydanem z imienia Xiążęcia Rejenta, i odwołującym się do uchwał Seymowych Związku Niemieckiego z d. 20. Września r. b. przywrócone są Edykta dawniejsze względem cenzury, z d. 6. Maia 1705 i 31. Maia 1731 i ustanowiono, iż w Królestwie Hannover-skiem nie może żadne pismo drukowanem być, ani też gdyby gdzieindziej w Niemczech drukowane było, nie może być w obieg puszczone, bez wyrażonego nazwiska nakładcy lub też i Redaktora, jeżeli pismo to należy do klasy gazet, czyli pism czasowych.

P r u s s y.

Oddzielnem rozporządzeniem z d. 18go Października ogłoszonym w Zbiorze praw, raczył N. Król Jmć, uchwalone iednogłośnie na posiedzeniu Związku Niemieckiego z dnia 20. Września r. b. na lat 5 prawo względem wolności prassy, nie tylko publicznie obwieścić, ale nawet, gdy cenzura książek istnieje w całej Monarchii podług zasad równych i iednakowych, postanowić oraz; że oddzielny Edykt względem cenzury, stosownie do uchwały Związku Niemieckiego 5 lat trwać mający, obowiązując ma na przyszłość iako prawidło iedyne rozciągające się na całą Monarchię, że przeto edykt dawniejszy z d. 19. Grudnia 1788, iako też wszystkie inne edykta i reskrypta do niego odwołujące się lub wyjaśniające go, niemniej i owe, dawniejsze rozporządzenia, wyszłe w Prowincyjach nowych czyli odzyskanych a dotyczących cenzury, ninieyszem zniesione zostają.“

Drugiem rozporządzeniem tegoż rodzaju z d. 18. Października, raczył Król Jmć, do ścisłego zachowania, obwieścić we wszystkich Prowincyjach należących do Związku Niemieckiego, także i inne uchwały Seymowe tegoż Związku, mające za cel utrzymanie bezpieczeństwa wewnątrz kraiu i publicznego porządku; mianowicie 1.) względem tymczasowego porządku exekucyi, odwołując się do art. 2go Aktu Związkowego; 2.) względem środków

tyozących się Akademii. 3.) względem ustanowienia Władzy centralnej, śledzić mającej ściśle różne zabiegi rewolucyjne, odkryte w wielu Państwach Związku Niemieckiego.

Królewski reskrypt gabinetowy, tyczący się zagrabienia papierów P. Görres, opiewa następująco: „Do Jenerała Porucznika Haacke i Ministra Stanu Ingersleben. „Gdy Professor Görres pomimo, że z boyności Rządu pobiera pensyie 1800 talerów, nie wzdyrgał się w piśmie swoim podanem do druku „Niemcy i Rewolucya“ obrażać Monarchę swojego i innych w wyrazach nayneprzywrotnych, i pod pozorem powstawania na rewolucyie i bezprawne dowolności, radząc iakoby zachowywać spokojność, starał się przez nayzuchwalwsze przygany kroków przez Rząd przedsiębranych, Lud do nieukontentowania poduszczać, wina iego jest tak oczywista, iż ninieyszem zalecam WW. Panom, abyście wszystkie papiery iego zagrabili i opieczętowane, przysłali tu do Ministra Schuckmanna. W Berlinię d. 30. Września 1819.

Fryderyb Wilhelm.“

R o s s y i a.

Korrespondent Hamburski umieścił następujący list z Dorpatu z d. 27. Września: Jeszcze w roku 1817 starał się Uniwersytet tutejszy o biegłych Nauczycieli, którzyby obsadzić mogli uwolnione tamże katedry prawa. Na szacowne polecenie i dla gruntowych wiadomości prawa kryminalnego, tudzież dla zuchwalonych innych ieszcze przymiotów duszy i charakteru, obrała w końcu r. 1818 rzezona Akademia Professorem prawa kryminalnego P. Doktora Snell Sędziego kryminalnego w Dillenburgn w Xięstwie Nassauskiem, i powołała go na początku roku biegnącego. Akademia wyglądała przybycia iego podług przyrzeczenia na początku tegorocznego biegu naukowego w iesieni, alizci, przed samem przybyciem iego donosiły niektóre gazety Niemieckie iako to: Korrespondent Hamburski w N. 127. Gazety Berlińskie Haudego i Spenera w N. 96: „że Sędzia kryminalny w Dillenburgn, D. Snell, miał uwięzionym zostać, lecz że już odiechał do Dorpatu, dokąd powołano go za Nauczyciela.“ Gołe doniesienia gazety nie mogły wprawdzie przeszkodą byźdź umieszczeniu Dra. Snella przy Akademii w Dorpacie, dokąd wkrótce nadiechał, lecz gdy nadeszły także względem niego doniesienia dyplomatyczne,

obiasniające lepiej przyozynę aresztowania iego w Państwie Nassauskiem, N. Cesarz Junć uznał za dobre P. Dra. Snella uchylić od służby. Wszelako Akademia wyliczyła mu 200 szersw. złotych na drogę z powrotem, i całą pensyie roczna 5000 rubli iako wynagrodzenie wydatków, które ponieść mógł z powodu tego powołania.“

Jedna z gazet Petersburskich zawiera artykuł następujący nie w jednym względzie godny uwagi: „Prawdziwi przyziaciele wolności, spokojni iak ona sama, nie bez lękania się, patrzą na udręczenie niektórych Państw Europejskich, czego przyczyną są zabiegi demagogiczne, przybierające rozmaite postacie i nazwiska. Dostrzeganoze obeznani z dziejami upłynionych wieków, uskarżają się również, na taką przewrotność umysłu, wszelako upatrują także i środki zaradczające temu złemu: tak n. p. nie wątpią, że Angliia odniesie tryumf w walce z Demokratami; słusznie zwracają uwagę na siłę odporu, którą posiada w ogromnych pieniądzech, w korporacyiach, i milicyiach krajowych, w dawnych prawach swoich Norweskich, w opiece Szlachty, w konstytucyi woyskowej i t. d. przeczco Aristokracyia w W. Brytanii musi odnieść zwycięstwo.— Co się tycze Hiszpanii, znajdzie ona ratunek charakterze swoim i w Religii. Owa niezmienność obyczajów w Hiszpanii, pisał ieszcze w r. 1802 pewien znajomy autor, przynieść iey może kiedy pożytek, i gdy wszystkie Narody Europejskie, zniechęcenię zepsuciem obyczajów swoich, natenczas Hiszpaniia wystąpi sama w świetności na widownię Świata, ponieważ zachowa posady obyczajów swoich. Gdyby też i inne Narody poszły za tak zbawiennym przykładem, aby ile różnica czasu dozwoli, trzymali się stale dawnych Konstytucy, wnatenczas w całej Europie nie miałyby Demagogii przytulku.“

Sprostowanie.

W numerze 255/127 Gazety: na stroniey 1szej pod artykułem Wyspa S. Heleny w. 5. zamiast: wykryie czyt.: wykrywa w nim, pod art. W. Brytanii; w. 13. zamiast: Halifaxie czyt.: Halifaxie; w. 21. zamiast: Prewodnikiem czyt.: przewodnikiem — na stron. 2giey pod art. Francyia w. 8. dzia- za łaią czyt.: działaią; w w. 20. zamiast nie wiele potrzeba, czyt.: nie wiele iuż potrzeba.